

takana seisoo päivä päivältä yhä sankempia itsetietoisia joukkoja, jotka varmasti vievät sen voittoon.

“Se on ihanin salainen yhteys ihmisten välillä”, sanoo niin kauniisti Berthold Auerbach Schatzkästeinisään, “jos jokainen lyhyen elämänsä aikana kuluessa, jota hän viettää muitten kanssa, ajattelee miten voimiansa mukaan voisi täyttää elämää hyvyydellä ja kauneudella.

Ja korkeammalle nousee tämä rakkaus, jos ajattelee tehdä jotain, joka tulee jonkun yhteisön, kunnan, valtion, kansan, ihmiskunnan hyväksi. Tämä ajatus antaa jokaiselle ihmiselle, *olkoon hänen elämänsä kuinka pieni ja supistunut tahansa*, sisällisen arvon ja korkeuden, onnellisuuden tunteen, kohottaa kaikkien pienten vaivojen ja vastusten yli ja tekee ihmisen sopusuuntaiseksi itsensä ja maailman kanssa — kautta rakkauden”.

Mutta rakkaus ihmiskuntaan, tuo suurin, korkein *rakkaus*, se luodaan ainoastaan *taistelulla*, sitkeällä taistelulla niiden hyväksi, jotka vielä ovat sorretut ja vairotut.

Pääsiäispäivänä 16. 4. 11.

Savon Työmies 27. 4. 1911 ja
Raivaaja 20. 5. 1911.

Sosialismi ja kansallisuus.

SUURET JA PIENET KANSAT

Motto:

“Ei mikään kansa joudu epätoivoon, ja vaikka se pitkät ajat vaan tyhmyydestä toivoisikin, niin se kuitenkin monien vuosien perästä äkkinäisestä viisaudesta täyttää kaikki hurskaat toivomuksensa”.

“Vapaamielisyys on loistovaippa on pudonnut ja mitä ilkeimmin itsevaltius seisoo koko alastomuudessaan kaiken maailman silmien edessä.

Se on myös ilmestys, vaikka päinvastainen. Se on totuus, joka ainakin opettaa meidät tuntemaan isänmaallisuutemme ontouden, valtio-oljemme luonnottomuuden ja peittämään kasvomme. Häpeä on jonkunlainen viha, joka kääntyy itseensä. Ja jos kokonainen kansakunta häpeäisi, niin se olisi jalopeura, joka kyykistyy hyökkäykseen”. (Kaarle Marx Arnold Rugelle v. 1843.)

Kun pari vuotta sitten keskustelin tästä aineesta erään norjalaisen professorin kanssa, lausui hän yleensä: “Niin, vaikea on nykyään pienten kansain elää.”.

Onko tässä väitteessä perää?

Jos luomme silmäyksen taaksepäin historiaan, näemme, että maat ja kansat ennen jaettiin ja paloitetiin aivan mielivaltaisesti. Esimerkkiä ei ole tarvis esittää; uudemmitkin ajoilta muistettakoon vaan, miten Louis XIV menetteli saksalaisten maakuntien kanssa reünionikamarien päätösten nojalla. Samoin kävi usein kansojen uskonnollekin; jokainen historiantutkija tietää, minkä kohtelun alaiseksi esim. böömiläiset 17-vuosisadan alkupuolella joutuivat — kohtelu, joka on jättänyt jälkiä meidän aikoihimme saakka.

Mutta ajat ovat muuttuneet. Kansojen uskonto jätetään ylipäänsä rauhaan. Viimeinen valtiomies, joka suuremmassa määrässä harjoitti kansojen mielivaltaista paloitlemista oli Napoleon I, Ranskan vallankumouksen synnyttämä nerokas epäsikiö.

Sillä tämä suuri valtiollinen liike synnytti muutakin kuin epäsikiöitä. Se laajensi kaikissa sivistyneissä kansoissa poliittisen vaikutusvallan aatelin ja papiston alapuolellakin ja pani sen suoraan sanoen porvariston käsiin. Ja kun täten suuremmat ryhmät pääsivät val-

taan, oli siitä aivan luonnollinen seuraus, että kansallinen liike, kansallisuusaate sai yhä suuremman merkityksen. Porvariston valta synnytti kansallisuusaatteen ja vastusti mahtavasti kansojen mielivaltaista paloittelemista. Sen takia Ranskan vallankumouksen "epäsikiökin" kompastui niihin terveellisiin tuotteisiin, jotka samasta suuresta vallankumouksesta saivat alkunsa. Saksan kansa uudistui valtiollisesti kansallisuusaatteen perustuksella; Italia samoin, puhumattakaan useammista pienemmistä kansoista. Ja kaikkialla, missä porvaristo on päässyt vaikutusvaltaan, on kansallinen liike alkanut; vieläpä semmoisissa kehittymättömissäkin valtioissa, missä tämä porvariston valta vielä on suhteellisesti heikko.

Mutta asialla on nurjakin puoli. Monen suuren kansan yhteydessä elää pienempiä kansoja, joita elähtää tuo sama Ranskan vallankumouksen ja porvaristovallan synnyttämä kansallisuusaate. Se on heissä epäilemättä yhtä oikeutettu kuin noissa suurissa kansoissa; mutta useimmat, sivistyneimmätkin suuret kansat eivät tahdo tätä oikeutta tunnustaa. Kuten sanottu, uskontoa ei monasti enää ahdisteta, kansoja ei enää mielivaltaisesti paloiteta, kuten ennen, mutta suuret kansat eivät yleensä ole taipuvaisia tunnustamaan pienempien kansojen elämisen oikeutta. Mistä tämä johtuu?

Se johtuu siitä, että kansallisuusaate, joka on lähtenyt oikeasta alusta, myöhemmin on joutunut harhateille. Kansallisuusaate on jalo, ylevä aate, joka elähtävästi yhdistää samaa kieltä puhuvia ihmisiä yhteisiin harrastuksiin, ja juuri sen takia se voi elää todellista elämää ainoastaan vapauden ilmassa, eikä sorron harjoittajana. Joka sortoa harjoittaa, hän saastuttaa sitä jaloa aatetta, jota hän palvelee eikä perusta mitään pysyväästä — olkoon sorron harjoittaja vaikka kuinka mahtava yksityinen henkilö tahi kokonainen kansa. Sorron harjoittaja kaivaa itsellensä tahi ainakin lähimmäisille seuraajilleen haudan; suurimmatkin kansat aivan samoin. Se on historian opetus.

Kansallisuusaate on useimmissa maissa pilaantunut, muuttunut niin sanotuksi chauvinismiksi, jingoismiksi, yltiöpäisyydeksi, joka ei salli muitten kansallisuuksien elää vapaata elämää vieressänsä. Etenkin on tämä käsitys monella hallituksella, joka kansallisuusaatteella, isänmaallisuudella, samoin kuin uskonnollisuudella koettaa peittää sisällisten olojen ontoutta ja nurjuutta, jota se ei voi auttaa; aateli, papisto ja porvaristo käyvät enimmäkseen hallituksen kanssa käsikädessä.

Mitä tekee nyt pieni kansa, jos suurempi kansa sitä sortaa? Voiko se yleensä mitään tehdä?

Voi kyllä. Ensiksi sorronalaisen pienen kansan tulee tehdä vastarintaa viimeiseen asti. On yleensä aina muistaminen, että, ken sortajaksi rupee, hän on luonne, josta myöntäväisyys ei ole muuta kuin henkistä heikkoutta. Moni luulee kyllä, että vastustus ja lujaluontoisuus ovat vahingoksi, mutta sortaja ei huoli muusta kuin vastassa olevasta ylipääsemättömästä esteestä. Tunteellisuus ei, paha kyllä, merkitse niin mitään politiikan alalla, rukouksilla ei päästä pitkälle; ne vaan osoittavat liian nöyrää mieltä. Voima voimaa vastaan, se on oleva tunnussanana. Kaatua voi, mutta nöyrtyä — se ei vie perille. Sortaja on aina itsekäs: hän ottaa, minkä saapi, ja sitte hän ottaa lisäksi, mitä ei vielä ole saanut, kunnes kaikki on kukistettu

Toiseksi tulee sorretun kansan katsoa syvemmälle omaan itseensä, kun kärsimysten aika on tullut. Vastoinkäymisellä on ja pitää olla puhdistava voima. Kun Suomi irtautui Ruotsista, lauloi Tegnér kansalaisillensa Sveassa: "Knytt fastare ihop de sprängda samfundsbänden" (Solmi lujemmalle irtautuneet yhteiskunnan siteet). Katsokoot kaikki sorretun kansan jäsenet, ettei sen omassa keskuudessa sortoa harjoiteta, ettei toinen henkilö elä toisen kustannuksella, ettei toisella kansaluokalla ole syytä oikeutettuihin valituksiin toista vastaan. Ja jos niin on, tulee laasta puhtaaksi oman oven edusta, ennen kuin moittii toisen kansan sortoa. Voimaa saapi joka kansa etupäässä omasta itsestensä eikä ulkonaisista asioista, jotka eivät paljoa merkitse, vaikka

ne näyttäisivät kuinkakin tukevilta ja luotettavilta. Kun maanviljelijä tahtoo parempia satoja pellostansa, tekee hän maan hedelmällisemmäksi, viljelyksen voimaperäisemmäksi. Tehdastyökin saadaan tuotteliaammaksi, kun koneet lisäävät sen voimaperäisyyttä. Niin tulee soralaisen pikku kansankin tehdä, kun vaara uhkaa ulkoapäin. Sen tulee konsolideerautua, sisällisesti vahvistua. Ja ennen kaikkea tulee sen katsoa, ett'eivät sen heikommat jäsenet tule liiaksi kärsimään vahvemmilta, mutta että he päinvastoin saavat kannatusta ja tukea väkevämpiä vastaan. Lyhyesti sanoen, vähävaraisia tulee auttaa, heidän voimaansa lisätä, jotta *siten koko kansan voima kasvaisi*. Se on ainoa keino miten pieni kansa todellisesti voi *sisällisesti vahvistua*, hankkia itsellensä tarvittavaa voimaa ulkonaista sortoa vastaan. Ainoastaan se kansa on elinvoipa, jossa tehdään sisällisiä reformeja, uudistuksia, ja se on sitä elinvoipasempi, mitä syvemmälle kansaan nämä uudistukset tähtäävät. Toisin sanoen ulkonainen vaara on sitä suurempi, mitä enemmän syytä tyytymättömyyteen kansan suurella enemmistöllä on, sen vähemmistöön katsoen, mitä taipumattomampi kansan yläluokka on luopumaan siihenastisista etuoikeuksista. Hyvä olisi, jos kaikki kansat — niin suuret kuin pienet — mitä pikemmin, sitä paremmin oivaltaisivat tämän yksinkertaisen, mutta kielitämättömän totuuden.

Se on kaikki luonnollista, huudahtaa moni. Koe-taanhan tarmon takaa levittää valistusta, edistää raittiutta ja hyviä tapoja y. m. Mutta pohja ja perustus puuttuu: aineellisen tilan parantaminen. Jos ihminen elää kurjuudessa ja alituisesti jokapäiväisen niukan leivän ahertamisessa, ei hänellä ole voimia eikä halua mihinkään muuhun. Tämän unhottavat usein nekin, jotka tahtovat tehdä jotain syvien rivien, se on koko kansansa kohottamiseksi. He puhuvat enemmän tai vähemmän halveksivaisesti tuosta aineellisuudesta; mutta se on kuitenkin, kuten sanottu, kaiken muun pohja ja perustus. Ja merkillisintä on, että juuri tämän aineellisen pohjan kohottaminen kohtaa kaiken enimmin vastusta muitten

kansanluokkien puolelta; sekin näyttää, ett'ei se liene niidenkään käsityksen mukaan aivan vähäpätöinen asia, vaan päinvastoin. Siis aloitettakoon perustuksesta, rakennettakoon se ennen kaikkea vahvaksi ja lujaksi: se on jokaisen rakennustaidon ensimmäinen sääntö.

Tämä sääntö on sitä tärkeämpi, kuin sortajat tavallisesti tietävät käyttää sitä hyväksensä. He kohottavat, mikäli voivat, alemman kansan hyvinvointia rakentaaksensa siten ylipääsemättömän juovan eri kansanluokkien välille. Tämä menettely on melkein jokapäiväinen ilmiö jokaisessa sortopolitiikassa. —

Eikä sorretulla kansalla ylipäänsä *ajan pitkään* ole odotettavissa pelastusta muualta kuin juuri tästä sen syvien rivien kohottamisesta. Aatelilla, papistolla, porvaristolla on kullakin ollut aikansa ja tehtävänsä ihmiskunnan historiassa. Nyt on syvien rivien vuoro tullut. Sitä ei enää kukaan pitemmälle näkevä ihminen epäile. Asettukaamme hetkeksi keskiajan kannalle. Miten ankara rangaistus seurasi siitä, jos aatelmies uskalsi naida porvarillisen tytön tai päinvastoin! Moni isä sulki oman aatellisen tyttärensä elinkautiseen vankeuteen tahi kidutti hänet kuoliaaksi. Ja nyt: mikä ilmiö on tätä tavallisempi? Euroopan hienoimmat aatelmiehet solmivat yhtä mittaa avioliittoja Amerikan upporikkaitten porvarispohattojen tyttärien kanssa. Sen on Ranskan vallankumous aikaansaanut. Mutta työmiehen tytär kelpaa harvoin nykyään edes porvarillisellekaan miehelle, ellei hän ole lähtenyt ulos työväen rivistä. Työväestö on nykyään vielä yhtä halveksittu kuin porvaristo keskiaikana, jolloin työmies monasti vielä oli orja sanan varsinaisessa merkityksessä.

Mutta muutos on tapahtumaisillaan. Suuri, valtava liike käypi läpi maailman. Neljäs sääty tunkeutuu esille, sen lipulla on, kuten Ranskan vallankumouksenkin lipulla sanat: "Vapaus, veljeys, tasa-arvoisuus". Mutta tämä liike ei enää pysähdy puolitielle, niinkuin Ranskan vallankumous, joka kahden etuoikeutetun säädyn sijaan loi kolme. Kaikki kansan jäsenet kutsutaan nyt veljesliittoon. Ja mikä merkillisempi on, tämä veljeys ulottuu

myöskin eri kansojen, suurten ja pienten keskinäiseen suhteeseen toisiinsa. Jokainen kansa, olkoon se kuinka pieni tahansa, on toisen, suurimmankin kansan veli ja sisko. Se ei ole mitään löyhää puhetta. Missä syvien rivien edustajat ovat päässeet lausumaan mielipiteensä sortopolitiikasta, ovat he ehdottomasti asettuneet sitä vastaan. Uusimmasta historiasta olkoon tässä vaan mainittu tuo kuuluisa buurisota, urhoollisen kansan taistelu englantilaisten anastushankkeita vastaan. *Englannin syvät rivit* tuomitsivat tätä sotaa yhtä ankarasti kuin muitten maitten työväki.

Pienten kansain tulevaisuus riippuu siis yksinomaan tuon suuren liikkeen edistymisestä. Todellinen isänmaan ystävä, se, joka huolehtii kansansa tulevaisuudesta, ei sentähden asetu vastustamaan syvien rivien kohoamista aineellisessa ja henkisessä suhteessa, mutta hän tekee kaiken, minkä suinkin voi, sen edistämiseksi.

Ja nyt, "onko pienen kansan vaikea elää nykyään?" Tähän kysymykseen on ehdottomasti vastattava myöntävästi. Mutta samalla voi varmasti väittää — niin varmasti ettei siitä voi olla epäilystä — ett'ei mikään kansa, joka itse *tahtoo* elää, enää *toisen kansan vainosta* häviä; uusi aika on tulossa, aika, jolloin tasa-arvoisuus tulee vallitsemaan kansakuntienkin, suurten ja pienten, välillä. Kun Viktor Rydberg, Ruotsin nerokas tietäjä, ensi kerran Louvren taidekokoelmassa näki meliläisen Afrodiiten, oli hän kuulevinansa kuiskauksen hänen huuliltaan, kun hän muisteli erästä loistolehteä Helleenin kansan historiassa. "Hon talade till mig om ett litet folks förmåga att varda stort, när det höjer sig öfver sitt öde!" (Hän puhui minulle pienen kansan kyvystä tulla suureksi kun se kohoaa kohtalonsa yli).

Moni pitää tätä haaveiluna, mutta he eivät tunne, miten ahkerasti ja miten suurella menestyksellä maaperää muokataan, miten suuria voittoja jo muutamien vuosikymmenien kuluessa on saavutettu ja mitenkä yhä enemmän uudet aatteet tunkeutuvat ihmisten mieliin kaikista vastaponnistuksista ja vainoista huolimatta. Ihmiskunnan kehitys käy eteenpäin ja se on ke-

hitystä, että syvät rivit kohoavat kaikinpuolisesti, että pienet kansat pääsevät suurempien rinnalle ja että sortovalta maailmasta poistuu, harjoitettakoon sitä yksilöitten tahi kansojen keskuudessa. Kristuksen oppi oli alussa sekini vastustajien mielestä hulluutta, mutta se pääsi sitetkin voitolle; niin on tälle uudellekin aatesuunnalle käyvä, sillä se on ytimessään suuremmoinen, ja se on jo voittanut ihmeen suurta alaa ihmisten sydämissä. Siis ei yhdelläkään eloon pyrkivällä pienellä kansalla ole mitään syytä epätoivoon; sorto synnyttää vaan tyytymättömyyttä, vieläpä yksinomaan tyytymättömyyttä, ja tämmöinen tyytymättömyys on mahtava tuki ja ponsi kansojen elämäntaistelussa. Pääasia vaan kaikessa kiiwaassa ottelussa on, ettei lannistu ja ettei kadota luotamusta tulevaisuuteen. Sillä kerran vielä seisovat suuret ja pienet kansat vieretysten ihmiskunnan laajalla viljelysvainio'la.

Nuoruksinen I (Helsinki) 1901.

SIIRTOLAISUUS

Tunnettu englantilainen taloustieteilijä Malthus on väittänyt, että ravintoaineet ennen pitkää eivät riitä ihmiskunnalle, jos väestön lisäys tapahtuu samassa määrässä kuin tähän asti. Sen kautta ei voi syntyä muuta kuin *kurjuutta* ja todellisuudessa on muka kurjuus maailmassa juuri tästä saanut alkunsa. Jos ihmiset avioliitossa siittävät kovin paljon lapsia, eivät varat riitä niiden kaikkien elättämiseen — paitsi varakkaissa perheissä, joita on suhteellisesti vähän —; jos taas ihmiset eivät solmi avioliittoja ja siittävät lapsia ulkopuolella avioliiton, syntyy kurjuutta varsinkin naisille. Ei siis ole muuta neuvoa kuin ehdottaa "*prudential restraint*" sekä avioliitossa että sen ulkopuolella sukuvietin tyydyttämisessä. Mutta koska useampien mielestä tämä